

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра фінансів і кредиту
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту
Запорізький національний університет
Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Інженерного навчально-наукового інституту імені Юрія Потебні
Вінницький національний технічний університет
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute (Norway)
Stefan cel Mare University of Suceava (Romania)
Alexandru Ioan Cuza University of Iași (Romania)
ISMA University of Applied Sciences (Latvia)
Academy of Economic Studies of Moldova (Moldova)

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA”
din IAȘI

ISMA
ANNO 1994

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

VII Міжнародна науково-практична конференція

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра фінансів і кредиту
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту
Запорізький національний університет
Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Інженерного навчально-наукового інституту імені Юрія Потебні
Вінницький національний технічний університет
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute (Norway)
Stefan cel Mare University of Suceava (Romania)
Alexandru Ioan Cuza University of Iași (Romania)
ISMA University of Applied Sciences (Latvia)
Academy of Economic Studies of Moldova (Moldova)

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA”
din IAȘI

ISMA
ANNO 1994

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

VII Міжнародна науково-практична конференція
Чернівці, 10 квітня 2025 року

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025

ефективності бюджетних програм, та безпосередньо використання бюджетних коштів.

Результативні показники використання бюджетних коштів в Міністерстві оборони корегуються під отримані від Міністерства фінансів граничні показники видатків після затвердження Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік, що як наслідок, призводить до скорочення першочергових заходів досягнення цілей державної політики в сфері оборони.

Матеріали фінансово-економічних обґрунтувань обсягів ресурсного забезпечення заходів утримання та розвитку ЗС України, уточнюються в Плані утримання та розвитку ЗС України, приводяться у відповідність до обмежених граничних показників, що в свою чергу призводить до знищення результативних показників Плану утримання та розвитку ЗС України і відповідних бюджетних програм із їх значеннями закладеними раніше у Орієнтовному плані утримання та розвитку ЗС України, що в свою чергу ставить під сумнів достовірність ефективності використання бюджетних коштів для отримання необхідних результатів бюджетних програм, державних цільових оборонних програм та цілей державної політики України.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства фінансів України “Про оцінку ефективності бюджетних програм державного бюджету” від 19.05.2020 № 223, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0646-20#Text>.
2. Бюджетний Кодекс України, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

УДК: 336.1

Сидор Т. І.

аспірант кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Західноукраїнський національний університет

БЮДЖЕТНІ РИЗИКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабне вторгнення рф на територію України стало підґрунтям виникнення нових безпрецедентних викликів як для усього суспільства, так і

для фінансових процесів на усіх рівнях бюджетної системи. Руйнівні наслідки значного обсягу виробничої, транспортної та іншої обслуговуючої інфраструктури, житлового фонду, установ і організацій комунального господарства, що забезпечують виконання соціально важливих функцій критичної інфраструктури, зовнішня та внутрішня міграція значної частини населення країни, закриття та переформатування бізнесу, його релокація в інші, більш безпечні регіони країни, суттєво вплинули на наповнення бюджетів різних рівнів, зокрема бюджетів територіальних громад. Попри скорочення бюджетних надходжень, спричинене зменшенням податкової спроможності громадян та бізнес-структур, а також новаціями податкового законодавства у відповідь на сучасні виклики війни та потребу у збереженні функціонування підприємництва як економічного підґрунтя життєдіяльності країни, потреби фінансування бюджетних видатків щодо забезпечення функціонування бюджетних організацій і установ з надання публічних послуг населенню постійно зростають.

В умовах війни на території України важливим питанням залишається ефективне наповнення місцевих бюджетів, що є необхідною умовою для забезпечення стабільного функціонування територіальних громад та забезпечення їхніх фінансових потреб. Актуальність цієї проблеми обумовлена не лише впливом військових дій на економіку країни, а й змінами в структурі доходів, різноплановими показниками мобілізації податкових надходжень за окремими територіальними громадами та нестабільністю фінансових потоків.

Одним із головних бюджетних ризиків стало скорочення податкових надходжень від бізнес-структур, проте, в окремих територіальних громадах у 2022-2023 роках спостерігався профіцит податкових надходжень за рахунок надходження ПДФО від військовослужбовців. Детальний аналіз виконання зведених бюджетів областей, окрім окупованих регіонів, вказують на їх профіцитність [1]. Хоча аргументація цієї профіцитності за регіонами може суттєво відрізнятися: від значних надходжень ПДФО до скорочення

бюджетного фінансування інфраструктурних об'єктів, «замороження» видатків за рахунок спеціального фонду, скасування «захищених» статей бюджету тощо.

Разом з тим, відмічається значне скорочення власних доходів бюджетів територіальних громад у 2022-2023 років за рахунок внесення змін до положень Податкового кодексу України щодо можливостей суб'єктами господарювання у сфері малого і середнього бізнесу не сплачувати податок на майно, єдиний податок та екологічний податок, акцизний податок на імпортування пального, що обумовило ризик недовиконання плану за бюджетними видатками. Компенсацією втрат податкових надходжень стала фінансова підтримка від держави у вигляді міжбюджетних трансфертів, яка у близько 30 % територіальних громад перевищила обсяг податкових надходжень, а також фінансова допомога за рахунок отримання грантів, дарунків та благодійних внесків від міжнародних організацій та фондів.

Видаткова частина бюджетів територіальних громад також зазнала бюджетних ризиків недовиконання планових показників. Традиційно, значна частка бюджетного фінансування в межах територіальних громад припадала на освіту та виконання загальнодержавних функцій (утримання органів місцевого самоврядування) [3], зросло фінансове забезпечення делегованих повноважень у вигляді видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення населення (у 1,2 рази в 2022 році та у 1,5 рази в 2023 році). Значне зростання бюджетного фінансування в умовах військового стану стосувалося видатків, спрямованих на громадський порядок, безпеку та судову владу – у 4,2 рази в 2022 році та 2,6 рази в 2023 році [2]. Такі зміни вказують на необхідність переформатування пріоритетності у структурі видатків місцевих бюджетів, їх відповідність воєнним викликам та участі територіальних громад у реалізації програм і проектів з підтримки та забезпечення ТРО, ДФТГ та інших напрямів. Зокрема, значними обсягами бюджетного фінансування відмічаються програми із гарантування безпеки і обороноздатності в межах окремих регіонів та територій, фінансування будівництва бомбосховищ, формування матеріальних

та фінансових резервів і запасів, придбання генераторів для забезпечення діяльності бюджетних організацій і установ, фінансування заходів із підтримки і забезпечення нагальних потреб ВПО у місцях проживання та працевлаштування, надання адресної фінансової допомоги сім'ям військовослужбовців тощо.

Переформатування напрямів бюджетного фінансування в умовах війни обумовило скорочення частки видатків бюджетів територіальних громад на економічну діяльність, культуру, мистецтво, спорт, що призвело до погіршення якості надання послуг у даних видах діяльності. Суттєво скоротилися капітальні видатки бюджетних установ, їх частка становила 6,3 %.

Беззаперечними викликами воєнного стану стала значна міграція населення як в середині країни, так і за її межі, що значно ускладнює процеси бюджетного планування дохідної та видаткової складових бюджетів територіальних громад, вплинуло на якість і своєчасність надання публічних послуг, а також позначилося на чисельності кваліфікованих кадрів в управлінському апараті територіальних громад, їх завантаженості зважаючи на часті зміни вітчизняного законодавства у воєнний період та складність проведення бюджетних процедур.

Економічний стан в країні обумовив зміни в ринковій ситуації та сприяв девальвації національної валюти, що суттєво вплинуло на скорочення та ефективність інвестицій та обмежило можливості для залучення додаткових коштів до бюджету територіальних громад. Крім того, виникають труднощі в управлінні фінансовими та матеріальними ресурсами через пошкодження інфраструктури, що ускладнює виконання бюджетних зобов'язань [4].

Враховуючи наведені фактори, необхідно розробити нові підходи до бюджетного планування на місцевому рівні, зокрема шляхом диверсифікації джерел формування доходів, підтримки діяльності малого та середнього бізнесу, а також залучення міжнародної допомоги для покриття витрат на відновлення інфраструктури. Узагальнюючи, можна відмітити, що для

зменшення бюджетних ризиків та забезпечення стійкості місцевих бюджетів у воєнний період необхідно створити гнучку фінансову модель, яка зможе адаптуватися до змінних умов і забезпечувати сталий розвиток громад в умовах війни.

Список використаних джерел:

1. Вплив війни на бюджети територіальних громад. Аналітичне дослідження показників бюджетів за 2021–2023 роки 60 територіальних громад партнерів Програми USAID DOBRE у 10 областях України /Під редакцією Т. Паутової. Київ: «Поліграф плюс», 2024. – 116 с.
2. Коваль С. Л., Сидор І. П. Роль місцевих бюджетів у забезпеченні соціально-економічного розвитку територіальної громади в умовах війни та у післявоєнний період. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 6. С. 96–102. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3267>
3. Сидор І. П. Домінанти впливу макроекономічних показників на добробут нації. *Економіка та суспільство*. 2018. Випуск 16. Електронне наукове фахове видання. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal-16>. С. 795-802.
4. Сидор І. П. Інституційний вимір публічних фінансів: методологічні підходи. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 8. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/299/313>

УДК 336.1:338.23

Стукан С.Ю.

аспірант кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів
Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні
Запорізького національного університету
Науковий керівник к.е.н. доц. **Мержинський Є.К.**

РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ У ПІДТРИМЦІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Цифрова трансформація промислових підприємств є ключовим фактором підвищення їхньої конкурентоспроможності, ефективності та адаптації до сучасних викликів глобальної економіки. В умовах війни та післявоєнного відновлення України цифровізація відіграє стратегічну роль у модернізації промисловості, забезпеченні енергетичної незалежності та досягненні цілей сталого розвитку.